...УДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...(12124) | 1969 оной сентябриин 19, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ОРОН ДОТОРОО ДАХИН ТҮРҮҮЛБЭ

Үйлэдбэри-турщалгын «Байкал» ажахын һаалишад республика соогоо суурхаһаар үнинэй. Тэдэнэр жэлэй турша соо үнеэн бүриһөө дүрбэ мянган килограмм һү һаадаг юм. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тус ажахын һаалишад эдэбхитэйгээр хабаадажа, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 4540 килограмм һү һааха уялга абанхай. Энэ үндэр уялгаяа бэелүүлхын түлөө фермэ дээрэ мүрысөөн дэлгэрээ һэн. Ажахын һаалишад ехэ амжалта түйлажа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шан абаа.

Иимэ үндэр шанда хүртөөд байхадаа, ажахын бүхы һаалишад, ажалшад урмашажа, улам ехэ дабжэлтэтэйгээр хүдэлнэ. Һаяхан энэ ажахын коллективтэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат К. Е. Ильин үнэн зүрхэнһөө амаршалжа, шэнэ амжалта түйлахыень хүсөө. Эрхим һаалишад З. Г. Максимова, А. Н. Седых, В. П. Зайцева, А. Е. Степанова, П. И. Ступакова, Г. И. Ступаков, Д. Г. Гриппаева, В. В. Бурлуков болон бусад суглаан дээрэ үгэ хэлэжэ, амжалтаяа арьбадхахаар бэлэн байһанаа мэдүүлээ.

А. НАГАСЛАЕВ.

...ДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД!

Тэжээл бэлэдхэхэ, ургаса хуряаха, намарай паар хахалха, гүрэндэ мал ажалай продукци худалдаха, тушааха хүдэлмэри үдэр бүхэндэ эршэмтэйгээр ябуулая!

...ООГ ДЭЭРЭ

Репортаж

...эй зүүн эрьедэ түбхи... ...съездын нэрэмжэтэ ...ой захада тарьянай ...гдэнхэй. Эндэ ...ай һайнаар ургаһан ...шэн мянган цент... ...дог һэн.

...ноор хорёолог... ...цементээр хушаг... ...гой захаар үрэһэ ...тарья хадагалха ...дано. Цементэл... ...үрнь элдэб зүйлэй ...транспортёрнууд ... Эдэ машинануу... ...энэ жэл үшөө нэгэ ...ооһо хатааха нүү... ...бэ. Тоогой зүүн ... 20 тонно ороо... ...сэтэй шэнэ ехэ ...гдажа дүүргэг... ...Энэнь үрэһэнэй ороо... ...хоёрдохи түхеэрэлтэ

...болоһон энэ жэл... ...Дэбын тоог хооһон ...ндэ 8 мянга шахуу ... ороод байна. ...ооһон тарьян тэрэ

доро сэбэрлэгдэжэ, хатаагдажа, үрэһэ хүрэнгэдэ хаагдана.

— 2 мянга гаран центнер үрэһэнэй тарьян сэбэрлэгдээд байна, —гэжэ энэ тоогые арба гаран жэлдэ даажа байһан Б. Дондопов мэдүүлбэ.—Нёдондо жэлэй ургаһаа үлэһэн үшөө 2 мянган центнер шэниисын үрэһэтэйбди. Мүнөө үрэһэнэйнгөө шанар тодорхойлхын тула лабораторидо абаашанхайбди.

Колхозой тарьялан дээрэ 20 комбайн хүдэлгэгдэжэ, 3 мянга гаран гектар хуряагдаад, үшөө мянгаад гектар үлэнхэй. Комбайнернуудай дундаһаа 3-дахи отделениин механизаторнууд Бадма Лудупов, Дамби Лумбунов гэгшэд шалгарна. Эдэнэр тус бүридөө 800 гаран центнер тарья сохинхой.

Комбайнуудһаа гараһан тарьян бүхыдөө түбэй тоог дээрэ орожо, һолоомониинь малай үбэлжөөндэ зөөгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр мянга гаран гектарай һолоомон суглуулагдажа, фермэнүүдэй газаа һүрилэгдэнхэй. Комбайнуудай һүүлээр тарьялан дээрэ плуг шагтагалһан тракторнууд орожо, намарай паар хахална.

Тоог дээрэхи хүдэлмэри эмхитэй, гуримтай. Үдэртөө эндэ 500—700 центнер тарьян ороно.

Поли дээрэһээ асарагдаһан тарьян эгээн түрүүн юрын машинаар сэбэрлэгдээд, удаань сушилкаар хатаагдана. Тэрэ сушилкань үдэртөө ороһон тарьяе бүхыдэнь хатаажа үрдинэ. Ороһо сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэридэ Буряадай хүдөө ажахын институдай экономическа факультедэй студентнэр ажаллажа, колхоздо ехэ туһа хүргэнэ. Эндэ ахалагша машинистнуудаар студентнэр Жигжитов, Бальжанов, Сазонов, Дубровская, Вторушина гэгшэд оролдосотой һайнаар ажаллана.

Сушилкаһаа гараһан тарьян «ТП-10» түхэлэй машинаар сэбэрлэгдэжэ, складта хадагалагдахаар болоно. Үрэһэ хадагалха байранууд сүм бэлэн болонхой.

Үнгэрэгшэ жэлдэ үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ, тарилгын шанарта хүргэхэ талаар амжалта түйлаһанайнгаа түлөө энэ тоогые даагша нүхэр Дондопов «Урал» мотоциклаар шагнагдаһан байна.

— Шэнэ ургасынгаа тарьяе заашье гутаангүйгөөр сэбэрлэжэ абахабди,—гэжэ тоогые даагша найдамтайгаар хэлэбэ.

Үглөөгүүр эртэһээ үдэшэ орой болотор Бато Дондопов тоог дээрэ байжа, ажал хүдэлмэрээ эмхидхэдэг. Ажалдань туһалжа байһан студентнүүдые дулаан байраар, амтатай эдеэгээр хангаха гэжэ тэрэ оролдодог. Тиимэл хадань студентнүүдынь булта урматайгаар ажаллана.

Октябрь һара гаратар Ноёхоной колхозой гэшүүд ороһо тарьягаа хуряажа, тэрэнэ сэбэрлэжэ дүүргэхэ гүйсэд аргатай.

Б. ГЫЛЫКОВ.
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой центрэй тарьянай тоогые даагша Б. Дондопов сэбэрлэһэн үрэһэеэ хаража байна.

Авторай фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ОРООҺО ТАРЯАНАЙ, ХАРТААБХЫН, ОВОЩОЙ УРГАСА ХУРЯАЛГА, МҮН НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1969 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 15-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Тарьянай хадагдаһаниинь	Тэрэнһээ сохигдожо, хуряагдажа абтаһаниинь	Га бүриһөө абтаһан ургаса (центнерээр)	Хартаабхын малтагдаһаниинь	Овощ хуряалга	Намарай паар хахалалга
Баргажанай	90	56	5,4	26	27	1
Бэшүүрэй	36	89	5,0	4	15	14
Зэдын	35	91	5,2	2	7	25
Яруунын	85	4	5,9	38	—	0,3
Загарайн	15	57	8,5	21	5	4
Захааминай	70	88	8,7	26	—	60
Кабанскын	52	83	3,6	31	27	37
Прибайкалиин	47	91	8,1	21	8	37
Хэжэнгын	15	2	2,5	—	—	0,3
Хлагтын	35	83	6,5	9	7	14
Мухар-Шэбэрэй	38	72	6,4	15	11	11
Сэлэнгын	23	97	2,7	—	10	35
Түнхэнэй	57	95	9,1	19	19	36
Улаан-Үдын	24	93	5,7	8	10	25
Хориин	8	26	1,9	—	16	3
Хойто-Байгалай	45	25	11,3	—	—	—
Мал шахалгын трестын совхозууд	18	61	5,5	10	—	—

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДӨӨ МЯХА, ҺҮ, ҮНДЭГЭ ХУДАЛДАХА, ТУШААХА ЖЭЛЭЙ ГУРБАН КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЫЕ ЯМАРААР ДҮҮРГЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1969 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 15-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн
Баргажанай	55	97	—
Бэшүүрэй	35	84	109
Зэдын	53	110	211
Яруунын	75	112	—
Баунтын	66	163	—
Загарайн	57	100,5	—
Захааминай	83	98	—
Кабанскын	115	102	112
Прибайкалиин	95	99,2	—
Хэжэнгын	36	106	—
Хяагтын	58	84	138
Мухар-Шэбэрэй	75	98	117
Сэлэнгын	83	95	—
Түнхэнэй	55	146	—
Ахын	5	129	—
Улаан-Үдын	83	95	99,3
Хориин	58	117	164
Хойто-Байгалай	22	82	—

ТЭЖЭЭЛЭЙ ДУТАМАГШЬЕ ҺАА...

«Заганский» колхозой түрүүлэгшэ Гавриил Михайлович Коневтой уулзахадамнай, иигэжэ хөөрөө һэн:

— Ерэхэ үбэлжэлгэдэ ниитынгээ малда хүрэхэ тэжээлэйнгээ тэн хахадые бэлдээбди. Хайшан гэжэ малаа ондо оруулха тухай хэлсэжэ, онсо хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байнабди. Нэгэдэхеэр, үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ тарьялан дээрэхи һолоомоёо полиин захада миин һүрилөөд орхидог байһан аад, харин мүнөө жэл трактораар шэрэхэ шарга дээрэ һүрилөө гээшэбди. Тиихэдэ гээлтэгүйгөөр фермэ дээрэ асарагдаха. Һолоомо һүрилгэдэ дүрбэн тракторна бригадынхид ажаллана.

Хоёрдохёор, витаминна гурил үйлэдбэрилдэг болообди. АВМ-0,4 агрегат табяад, 400 центнер энэ ашаг шэмэ ехэтэй тэжээл бэлдэнхэйбди. 200 гектар дээрэхи үбһөөр гурил хэхэдээ, 700—800 центнер витаминна гурилтай болохобди. Гурбадахяар, гахайн фермэ дээрэ тэжээлэй оньһожоруулагдамал цех түхеэржэ, үбһэ, зелёнко, һолоомо жэжээр хэршэжэ ганса гахай бэшэ, мүн бодо мал, хонидые эдеэлүүлхэбди.

Г. ЩЕПИН.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Байгал далайда шудхадаг гол горхоной нуга сабшалангуудые эзэлдэг ажахынуудай нэгэн болохо «Прибайкалец» колхоздо үбһэ хуряалга үргэлжэлүүлэгдэһээр. Сентябриин 10-най дүнгөөр эндэ 20 мянган центнер үбһэн һүрилэгдэнхэй, «тюк» болгогдожо хадагалагданхай.

Комень гэжэ сабшалангай үбһэшэд энэ артель дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ. Эндэ хүдэлмэрилжэ байһан нүхэр Орефьевэй звеногойхид үбһэ хуряаха түсэбөө 110 процент хүрэтэр дүүргээбди гэжэ мэдээсэнхэй. Эндэхи сабшалангай уһалагдадаг газарай гектар бүриһөө 25—30 центнер хангалтама хүхэ үбһэн хуряагдаа. Ехэнхи сабшалангаа гараар сабшажа, нарин нягтаар хуряажа абаһан дээрэһээ, Орефьевэй звеногойхид иимэ ехэ үбһэ соможо шадаа.

Ниитынгээ үхэр мал хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангахын тула тус ажахы жэлдэ 26 мянган центнер ганса үбһэ бэлэдхэжэ абаха ёһотой. Энэ хараа түсэбөө урагшатайгаар дүүргэхын тула колхозой үбһэшэдэй 6 звено үбһэ сабшаһан зандаа. Энэ артелиин алууһа малай үбһэ, силосээр дуталдангүй үбэлжэхэнь дамжаггүй.

С. БОРИСОВ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА МАЛАЙ ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ ХҮДЭЛМЭРИИН ЯБАСА ТУХАЙ

1969 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 15-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Бүхыдөө сабшагдаһаниинь	Һүрилэгдэжэ абтаһаниинь	Силосой дарагдаһаниинь	Витаминтай үбһэнэй гурилай бэлэдхэгдэһэниинь тонноор
Хойто-Байгалай	215	145	—	—
Кабанскын	97	56	31	422
Захааминай	91	66	57	—
Ахын	88	49	—	—
Түнхэнэй	79	61	71	75
Баргажанай	75	45	21	2245
Прибайкалиин	68	48	25	—
Загарайн	67	36	25	40
Хэжэнгын	67	26	49	—
Яруунын	59	15	32	191
Баунтын	59	21	—	—
Мухар-Шэбэрэй	56	22	32	74
Сэлэнгын	50	26	11	181
Улаан-Үдын	50	26	13	—
Бэшүүрэй	44	19	26	132
Хяагтын	43	19	26	—
Хориин	43	17,5	34	—
Зэдын	42	19	26	116
Мал шахалгын трестын совхозууд	44	21	28	—

...ОССИДА ХУРЯАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ТҮЛЭГ ДУНДАА

...Федерациин тарьялангай ургаса хуряалга ...шатадаа оронхой. РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээ... ...сентябриин 15-най байдалаар республика до... ...ллион 50 мянган гектарай ороһото, ороһото... ...гамалнууд хадагдаад байгаа. Энэмнай республи... ...гай талмайн табанай дүрбэн хубиһаа үлэ... ...болоно. Тэрэнэй арбанай юһэн хуби шахуугай ...сохигдожо абтаа.

...Түбэй районуудай, Поволжиин, Ураалай, Алас... ...ай ажахынуудай комбайнууд хадалгаяа, баал... ...гоёо түгэсхөөд, полиһоо бусажа байхадань, ...Сибирь ба баруун хойто нютагуудта—тарья ...лэг дундаа. Эдэ районуудай ороһото урга... ...талмайн хахадынь хуряагдаа.

...урда зүгтэ хуряалгын хүдэлмэри замхаадүй. ...полинуудһаа наран сэсэгэй, саахарай свёклын, ...плантацинуудта ошожо байна. Хойто Кавказ... ...тарья хуряалга түлэг үедөө. Кубаниин барайгар таригшад плантацинуудайнгаа гурбанай нэгэ хубине хуряагаа. Дондо, Чечено-Ингушай АССР-тэ энэ хүдэлмэри эхилэнхэй. Волгын адагайхидшье барайгараа хуряажа захалаа.

Ажахынуудай амбаарнууд хартаабхаар, овощоор дүүрэжэ байна. Энэ «хоёрдохи хилээмэн» плантацинуудай 18 процентһээ малтагдажа абтаа, огородуудай талмайн дүрбэнэй нэгэ хубиин овощ хуряагдаа.

Республикын колхозууд, совхозууд 22,6 миллион гектар намарай паар хахалаад байна. 13,6 миллион гектарта намарай ороһото ургамалнууд таригдаа. Энэмнай түсэбтэ даабариин 62 процент болоно. Түбэй, Волго-Вятска районуудай ба Ураалай ажахынуудта намарай тарилга дүүрэхэ дүтэлжэ байнхай. Доной тарьяашад намарай тарилга хэдэг талмайнгаа табанай нэгэ хубида үрэһэ хаяа. Кубаниин тарьяашад мүн лэ тарижа эхилээ.

Россин тарьялан дээрэ хуряалгын хүдэлмэри үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

ИНДИИН ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТР ...НЕШ СИНГХЫН СССР-тэ ЕРЭЭД БУСАҺАН ТУШАА

...Гадаадын хэрэгүүдэй министр ...нгх Советскэ правительствын ...байгша оной сентябриин 11-...рэтэр Советскэ Союзда албан... ...ар айлшалаа.

...Гадаадын хэрэгүүдэй ми... ...вада байха үедөө КПСС-эй ...Генеральна Секретарь Л. И. ...ой, СССР-эй Министрнүүдэй ...Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай ...хоёр оронилс һонирхуулдаг ...аар хани ёһоной хөөрэлдөө...

...Сингх СССР-эй Министрнүү... ...эй Түрүүлэгшын орлогшонор ...аков, В. Н. Новиков гэгшэд... ...уулзаһан, СССР-эй Оборо... ...стр, Советскэ Союзай маршал ...ые бараалхаһан байна. Тэ... ...тухэтэ Волгоград хото ошожо

...т, СССР-эй Гадаадын хэрэ... ...нистр А. А. Громыко хэдэ да... ...а, хэлсээнүүдые хээ.

...лэлэй, үгээ ойлголсолгын ...лда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Совет орон Инди хоёрой хоорондын харилсаанда хабаатай олохон асуудалнууд, тэрэшэлэн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Советскэ Союз ба Индиин хоорондохи хани харилсаанай асуудалнуудые бүхы талаарнь хаража үзөөд, энэ хани харилсаан политическэ, экономическа, соёлой, эрдэм наукын болон бусад һалбаринуудай талаар нилээд хүгжөө, саашадаа үргэдхэгдэхэ ехэ арга боломжотой байна гэжэ хоёр тала ханангяар тэмдэглэбэ. Индиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Индиин экономикые хүгжөөлгэдэ Советскэ Союзай үзүүлдэг туһаламжые үндэрөөр сэгнээ.

Хэлсээнүүдые хэхэ үедөө уласхоорондын тон шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлһэн, эдээгээр Советскэ Союзай ба Индиин хараа бодолнуудай түдалдадаг гү, али дүтэ байһые ханангяар тэмдэглэбэд. Бүгэдэ ниитын эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхын түлөө, гүрэнүүдэй хоорондын арсалдаатай асуудалнуудые амгалан ёһоор, хэлсээ хэжэ шиидхэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхые хүсэдэг тухайдаа эдэнэр мэдүүлбэ.

Ташкентын декларацийе шухала удха шанартайда Индиин тоолодог байһыень индиин тала тусхайлан тэмдэглээд, Инди Пакистан хоёрой хоорондын харилсаае тус декларациин үндэһөөр улам һайжаруулхын тула хараалан бэелүүлжэ байгаа хэмжээнүүд тухайдаа мэдээсэбэ. Инди Пакистан хоёрой хоорондын харилсаае саашадань һайжаруулхын тула шухала оролдолго Индиин, Пакистанай правительствануд гаргаха гэжэ найдажа байһанаа совет тала элирхэйлэн мэдүүлээ.

Индиин Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй СССР-тэ айлшалһан ушар, Совет хүтэлбэрилэгшэдтэй тэрэнэй хэһэн уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд Советскэ Союзай ба Индиин хоорондохи хани, хүршэ ёһоной заншалта харилсаае бэхижүүлгэдэ, саашадань хүгжөөлгэдэ туһа хүргэхэ байха гэһэн этигэлээ хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлбэ.

ГДР-эй СОЁЛОЙ ҺАЙНДЭР

Россин Федерацида үнгэргэгдэхэ Германиин Демократическа Республикын соёлой үдэрнүүд сентябриин 18-да Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо баярай оршон байдалда эхилээ. Немец хүдэлмэришэд болон тарьяашадай түрүүшын гүрэнэй тогтоһоор 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, хани барисаанай энэ һайндэр Москвада, Ленинградта, Смоленскэ, Новосибирскэ ба Эрхүүгэй областьнуудта үргэлжэлхэ юм.

Эдэ үдэрнүүдэй программа ба хабаадаха хүнүүд тухай хөөрэхыень гуйжа, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **В. И. Кочемасовта** ТАСС-ай корреспондент хандаһан байна.

— ГДР-эй соёлой һайндэрэй үеэр олон тоото, һонирхолтой уулзалганууд болохо байха гэжэ совет хүнүүд хүлеэнэ. Берлинэй, Лейпцигэй, Дрезденэй ба республикын бусад городуудай уран бэлигтэ мэдээжэ коллективүүд, наадашад социалис Эхэ оронойнгоо түйлалтануудые манда харуулхаяа ерэжэ байна, —гэжэ В. И. Кочемасов хэлэбэ. — Тэдэнэй дунда немец гүрэнэй оперо, Лейпцигэй «Гевандхаус», гэжэ симфоническа оркестр, Лейпцигэй радиогой духовой оркестр, ГДР-эй арадай хатарай «Дорфансамбль» гэжэ гүрэнэй ансамбль, Ростогой университедэй хоор бии.

Германиин Демократическа Республикаһаа ерэһэн айлшад театральна, концертын эрхим залнуудта, соёлой ордонууд ба клубуудта наада табиха. Заводууд, фабриканууд, колхозууд ба совхозуудай ажалшадтай ГДР-эй соёлой түлөөлэгшэд олон тоото уулзалгануудые хэхэ түсэбтэй.

ГДР-эй соёлой үдэрнүүдэй программадань кино-искусство горитой һуури эзэлнэ. «Дефагай» киностудиин зохёон табиһан фильмүүдэй фестиваль Москва хотодо, Россин Федерациин бусад хэдэ хэдэн городуудта болохо.

Соёлой үдэрнүүдэй хэмжээ ябуулгануудта хабаадахын тула ГДР-эй соёлой ажал ябуулагшадай делегаци Москва ерээ. Тэрэниие ГДР-эй Культурын министр Клаус Гизи толгойлно.

Соёлой үдэрнүүд сентябриин 29-дэ Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо ГДР-эй искусствын мастернуудай ехэ концертээр дүүргэгдэхэ юм.

Россин Федерациин ажалшад ГДР-һээ ерэһэн айлшадые хани, халуунаар угтана. Тиихэдээ: «Хүндэмүүшэ Совет Россин газар дээрэ анжаран морилыт!» гэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй бэлэдхэлэй комитедые СССР-эй Союзно-республиканска Бэлэдхэлэй министерство болгон хубилгаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Зия Нуриевич Нуриевые СССР-эй Бэлэдхэлэй министр болгон томилбо.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Республикын ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Үйлэдбэриин ехэ амжалта түйлаһанайнь түлөө, мүн Ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Богатых Илья Иннокентьевичые—Баргажанай леспромхозой модо бэлэдхэлэй пунктын начальник.

Борисов Устин Алексеевичые—Итанцын леспромхозой жолоошон.

Десятых Тимофей Егоровичые—Онохойн модоной комбинадай столяр.

Дмитров Сырен Содбоновичые—Хандагатайн леспромхозой жолоошон.

Доронин Павел Петровичые—Клюевскэ леспромхозой оператор.

Дугаров Егор Цыреновичые—Горхоной леспромхозой дархан.

Дульский Петр Ефимовичые—Онохойн модоной комбинадай рамщик.

Жамьянов Цыден-Еши Бадмацыреновичые—Хандагатайн леспромхозой оператор.

Козлов Иван Петровичые—Ивалгын лесхозой Тарбагатайн лесничествын лесник.

Конашенкин Алексей Михайловичые—Байгалай модо урадхуулгын конторын хүдэлмэришэн.

Машанова Галина Петровнае—Худанай леспромхозой мастер.

Намбаров Дымбрыл Дамбажалсановичые—Ардасаанай леспромхозой жолоошон.

Переверзев Николай Ивановичые—Ивалгын леспромхозой тракторист.

Пермяков Дмитрий Ивановичые—Кабанскын лесхозой Байкал-Хүдэриин лесничествын лесник.

Поплевин Григорий Григорьевичые—Үдын модо урадхуулгын конторын жолоошон.

Семёнов Виктор Андреевичые—Улаан-Үдын лесхозой заводской лесничествын лесник.

Терентьев Василий Яковлевичые—Шулуутайн леспромхозой модо бэлэдхэлэй пунктын начальник.

Шалаев Петр Григорьевичые—Байгалай леспромхозой жолоошон.

Шишкин Сергей Михайловичые—Ивалгын леспромхозой жолоошон.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной сентябриин 18.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР А. Х. ФИЛИППОВТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ГАБЬЯАТА БАГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө Баргажанай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Анатолий Хрисанфович **Филипповтэ** Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной сентябриин 18.

ГҮРЭНДӨӨ—ТАРГАН, ЭЛБЭГ МЯХ…

Намарай бэлшээри дүүрэнээр хэрэглэжэ, аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэб октябрь һарада дүүргэхэ.

Октябрь, ноябрь, декабрь һарануудта малаа шахан таргалуулжа, гүрэндэ мяха худалдаха 1970 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб ерэхэ январь һарада хүсэлдүүлхэ.

1970 оной эхиндэ байхаар, урид хараалагдаһан түсэбһөө олон малтай боложо, тэдэнээ бултыень һайнаар ондо оруулха.

Агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ой үдэрһөө үдэртэ дүтэлжэ байна. Энэ түүхэтэ үдэрые бүхы совет арадтал адляар аймагаймнай ажалшад эрхим бэлэгээр угтаха гэһэн тодорхой социалис уялгануудые хараалһан юм. Мүнөө бидэнэр абаһан энэ уялгануудай хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһые хаража үзөөд, саашадаа ямар арга боломжонуудай бии байһые, тэдэнние саг соонь тодорхойлжо, дүүрэнээр хэрэглэхэ тухай бодомжолжо байнабди. Энэ талаар манай аймагай Баян-Голой совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд урдаа тодорхой зорилгонуудые табижа, сагай эрхэ байдалые хараадаа абажа, шэнэ уялга тодорхойлоод байна. Тэдэнэр намаран бэлшээри һайнаар хэрэглэжэ, бүхы малаа, илангаяа гүрэндэ тушаагдаха малаа, һайнаар таргалуулжа, мяха тушааха энэ жэлэйнгээ түсэб бүхыдэнь октябрь һарада дүүргээд, ерэхэ жэлэй январьда 1970 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб бэелүүлхэ зорилго урдаа табяа. Мүнөө энэ совхозой ажалшадай эдэбхи үүсхэл аймагай бүхы ажахынуудта дэмжэгдэжэ байнхай.

Багша В. И. Ленинэй алдарта ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа бэелүүлхын тула аймагай ажалшад ехэхэн оролдолго гаргаһан, гаргажашье байна. Илангаяа мяхалиг мал үсхэбэрилхэ, үхэрэй мяха ехээр, өөрын үнэ сэн багатайгаар абадаг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй, партиин XXIII съездын хараалһан зорилгонуудые бэелүүлэн, һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай колхоз, совхозууд хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан байха юм. Үнгэрһэн жэлэй намар мяхалиг мал үсхэбэрилхэ гурбан совхоз, мал шахан таргалуулха Харацайн совхоз эмхидхэгдэһэн юм. Үлөөшэ 6 колхоздо мүн лэ мяхалиг малай гүүртэнүүд эмхидхэгдээ. Эдэ гүүртэнүүдтэ 2218 үнеэн табигдажа, тугалнуудынь эхэеэ хүхэжэ томо болгогдоно.

Захааминай байгаалиин эрхэ байдалда мяхалиг мал үсхэбэрилхэдэ ашаг үрэ ехэтэй байһаниинь элирүүлэгдэнхэй. **1968 ондо** аймагай колхозууд үхэрэй мяха худалдажа, бүхы мал ажалһаа орохо орошын 42,7 процентые абаһан байна. Совхозуудта энэнь бүришье дээгүүр. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үхэрэй мяханай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 48 түхэриг 80 мүнгэтэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо — 61 түхэриг 70 мүнгэтэ, Далахайн совхоздо—48 түхэриг 75 мүнгэтэ болоо. Нёдондо аймагай бүхы колхозуудта үхэрэй центнер мяханай өөрынь үнэ сэн дунда зэргээр 65 түхэриг 90 мүнгэтэ байгаа. Зүгөөр гүрэндэ тэрэнь 100 түхэриг 40 мүнгөөр худалдагдаһан. Энээн дээрэһээ харахада, мяхалиг үүлтэрэй эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэдэ ашаг үрэ ехэтэй байһаниинь элеэр харагдана ха юм.

Саашадаа гүрэндэ тушаагдадаг мяханай шанар һайжаруулха, өөрынь үнэ сэн хямдаруулха талаар партиин райком, аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлени тодорхой хэмжээнүүдые абана. Энэ жэлдэ үнгэрһэн КПСС-эй райкомой VII, VIII пленумүүд дээрэ ниитын мал үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, малда үбһэ тэжээл горитой бэлэдхэдэг болохо асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Эдэ пленумүүдэй абаһан шиидхэбэрие колхоз, совхозуудай хэр зэргэ дүүргэжэ байһые хинан шалгажа, партиин райкомой бюро дээрэ хэдэн ажахын хүтэлбэрилэгшэд тоосоһон байха юм.

Тингэжэ аймагай колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд эбэртэ бодо мал шахан таргалуулха, тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлхэ хэрэгтэ горитой анхарал табигдадаг болоо. Байгша оной январь һарада 1186 үхэр шахан таргалуулагдажа, шэгнүүрынь 418 центнерээр дээшэлүүлэгдээ. Тингэжэ байгша оной 2-дохи кварталда 1918 үхэр тушаагдаһан, тэдэнэй 63 процентнь тарганаар сэгнэгдэжэ абтаһан юм. Харин нёдондоной энэ үедэ тушаагдаһан малай 44 процентнь тарган байгаа. Эдэ тушаагдаһан үхэрнүүдэй тус бүриин шэгнүүр 263 килограммда хүрөө гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 34 килограмм дээгүүр байгаа.

КПСС-эй райкомой VII ба VIII пленумүүдэй шиидхэбэрние бэелүүлэн, аймагай колхоз, совхозуудай малшад, зооветмэргэжэлтэд адууһа малаа зунай бэлшээридэ гаргаха үедэ ехэ оролдолго гаргаһан байна. Апрель һарада бэлшээн таргалуулагдаха мал бүхэн шэгнэгдэжэ, тэдэнь эрэ эмээрээ, наһаараа, шэгнүүрээрээ илгагдажа, тусхай гүүртэнүүд эмхидхэгдэһэн юм.

Байгша ондо бүхыдөө 13,5 мянган үхэр бэлшээн таргалуулагдана. Бэлшээриин 110 үдэртэ эдэ малай шэгнүүр 11,3 мянган центнерээр дээшэлхэ гэхэ гү, али сүүдхэдэ 750 граммаар нэмэһэн ушартай. Энэ жэлдэ малай бэлшээри муу бэшээр хэрэглэгдэнэ. Адууһа мал зунай бэлшээридэ урдынхиһаа нэгэ һараар урид гаргагдаһан. Холын, һарьдагай бэлшээридэ урда жэлнүүдэйхиһээ олон мал гаргагдаа. Бэлшээн таргалуулагдаха малай гүүртэнүүдтэ дүршэл шадабари ехэтэй мал адуулагшад, олон коммунистнууд табигдаһан байна.

Тингэжэ энэ жэл ган гасуур болоошье һаань, малшаднай адууһа малаа һайнаар таргалуулжа байнхай. Энэ талаар илангаяа Баян-Голой, Далахайн совхозуудай малшад һайн үрэ дүнгүүдые харуулба. Һаяхан Далахайн совхозһоо гүрэндэ тушаагдаһан 254 үхэр бултадаа тарган сэгнэлтэтэйгээр абтажа, тус бүринь шэгнүүр 360 килограммда хүрөө. Эдэ малые Шагдар Шойдоров, Гарма Дондоков, Даша Порхоев гэгшэд оролдосотой һайнаар харууһалһан байна.

Мүн Баян-Голой совхозой һаяхан тушааһан 204 үхэрынь тус бүридөө 289 килограмм татажа, бүхыдөө тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Эндэ мал адуулагшанаар Ц. Бадмаев, А. Дамбаев, Г. Дагбаев гэгшэд ажаллаһан байха юм. Эдэнэр үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүр сүүдхын килограммһаа дээшэ нэмээжэ шадаа.

Колхоз, совхозуудай түрүү малшад август һарадашье малайнгаа шэгнүүр горитой нэмээгээ. Далахайн совхоз (директорынь В. Хартаев, парткомой секретарь Ц. Бальжанов, главна зоотехник В. Балданов) малаа һайнаар бэлшээн таргалуулһанай ашаар сентябриин 8-да мяха гүрэндэ тушааха гурбан кварталай түсэб дүүргэһэн байха юм.

Энэ жэл аймагай ажахынууд гүрэндөө **10.551** центнер үхэрэй мяха тушааха түсэбтэй. Тиихэдээ үхэр бүхэнэй шэгнүүр дунда зэргээр 270 килограммда хүргэгдэхэ юм. Нёдондо гүрэндэ тушаагдаһан үхэрнүүдэй тус бүриин шэгнүүр 224 килограмм байһан юм.

Гүрэндэ тушаагдажа байһан малай шэгнүүрэй ехэ болоһониие гансахан зунай бэлшээри һайнаар эмхидхэһэнээр тайлбарилжа болохогүй. Энэ жэл аймагай ажахынуудта мяхалиг малай гүүртэнүүд эмхидхэгдэжэ, тугалнууд һайнаар түлжүүлэгдэнэ. Эхэеэ хүхэжэ байһан тугалнууд миин һү уугаад байгаашадһаа түргэнөөр томо болоно. Жэшээнь, Далахайн совхоздо Бадма Гончиковой, Радна Доржиевай даадаг мяханай малай гүүртэнүүдтэ эхэеэ хүхэжэ байһан тугалнуудай шэгнүүрэй сүүдхэдээ 1050—1100 граммаар нэмэжэ байхада, һаалиин гүүртэнүүдэй тугалнууд оройдоо 800 граммаар дээшэлээ. «Красный Октябрь» колхоздо эхээ хүхэжэ томо болоһон 10 һаратай буруунууд 230 килограммда хүрэнэ, зүгөөр эхэһээнь һалгаагдажа харууһалагдаһаниинь 140 килограмм татана.

Урдынхиһаа бэеэр томо, тарган мал тушаадаг болоһоной ашаар аймагай ажахынууд 1970 оной январиин 1-дэ 32.900 гаран толгой эбэртэ бодо малтай байхаар хараалагдана. Энэмнай түсэбөөр тодорхойлогдоһондо орходоо 1600 гаран толгойгоор олон гэхэ гү, али түсэб 105 процент дүүргэгдэхэ юм. Тэрэшэлэн хони, мори үсхэбэрилхэ түсэб үлүүлэгдэхээр байна. «Коммунизмын зам» колхозойхид үхэрэй тоо олошоруулха түсэбөө энэ жэл 120 процент, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз—111 процент дүүргэхээр.

Ниитын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар аймагай колхоз, совхозууд ехэ оролдолго гаргана. Хэды ган гасуур болоошье һаа, нёдондонойхиһоо дутуугүй үбһэн абтаха юм. Энэмнай колхоз, совхозуудай сабшалан һайжаруулха талаар хэһэн ехэ хүдэлмэриин аша үрэ мүн. Бүхыдөө энэ жэл 5000 гектар сабшалан үтэгжүүлэгдээ. 1000 гектар газар үндэһөөрөө һайжаруулагдаа. Мүн адууһа мал хабартаа сабшалан дээрэһээ майн 1 хүрэтэр сүм гаргагдажа, үбһэ хуряалга урдынхиһаа 15—20 үдэрөөр урид захалһан юм. Эдэ бүгэдын ашаар байгша ондо ниитын адууһа малаа бүдүүн тэжээлээр хүсэд хангаха аргатайбди.

Гадна энэ жэлдэ аймагай ажахынууд түрүүшынхеэ 100 гектарта куузику тариһан байна. Энэ үнэтэ ургамал манайшье эндэхи ажахынуудта һайнаар ургаха байһаниинь туршагдаба. Куузику бүхы 9 ажахыда рассадаар һуулгагдаһан байна. Илангаяа «Дружба» колхозой Енгорбойн отделенидэ, «Коммунизмын зам» колхозой Нуртнин отделенидэ куузику һайнаар ургуулагдаба.

Энэ жэл 4400 гаран гектарта зелёнко таригдаһан. Мүнөө эндэһээ гектарай арба гаран центнер ургаса абтана. Ута намар боложо, зелёнкын ургаса нилээд һайжаржа байнхай.

Байгша ондо аймагай ажахынууд 12 мянга гаран центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо хоёр дахин үлүү суглуулагдаа.

Адууһа малай тэжээлдэ аарсан ехэ нүлөөтэй гэжэ малшан бүхэн мэдэхэ болонхой. Энэ жэлдэ 1047 центнер аарсан абтаад байна. «Красный Октябрь» колхоздо, Далахайн совхоздо аарсан горитой бэлэдхэгдээ.

Суглуулжа абаһан тэжээлээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ тушаагдаха малаа сентябрь, октябрь һарада һайнаар бэлшээжэ, таргыень хүсөөгөөд, гүрэндэ тушаажа, октябрь һарада мяха худалдаха жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ юм. Тиигээд сагай, дулаан хүйтэниие хараада абалсажа, ажахы бүхэндэ залуу мал шахан таргалуулгада табигдахаар хараалагдана. Бүхыдөө энэ жэл шахан таргалуулхаар 2526 үхэр табигдаха юм. Шахалганда гол түлэб 234 килограмм шэгнүүртэй буруунууд табигдаха. Эдэ мал январь һара гаратар шахан таргалуулагдаад, тус бүриень 276 килограммтай болгожо, тушаагдаха гэхэ гү, али 1970 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм.

Эдэ шэнээн мал шахан тарга-

Хандажап Долгорович Цыбиков Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой түрүү малшадай нэгэн юм. Энэ зундаа нүхэр Цыбиков 137 толгой буруунуудые харууһалһан байна. Тэдэнэйнгээ бэлшээрние һайнаар эмхидхэжэ, толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхэ соо 896 граммаар нэмээлгэһэн байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Х. Д. Цыбиков.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

АБТАҺАН УЯЛГА, ТЭРЭНЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ

ЛВРЗ-гэй коллективэй ажал хэрэгэй зарим дүнгүүд

— Бүхы дээрэа ажалнай муу бэшэ. Продукци худалдаха, олзо доход оруулха гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялга бодотоор дүүргэгдэжэ байна. Хахад жэлэй, долоо һарын үрэ дүн мүн лэ һайн.

— Шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутагдалнууд ямар бэ? Коллектив урдаа табиһан зорилгоёо хэр бэелүүлнэб?

— Бүхы дээрэнь харахада гэмгүй. һайн шэнги. Теэд шэнжэлэн үзэхэдэ, олон дутагдал элирнэ. Уялгаар тодорхойлогдоһон зарим даабари дүүргэгдээгүй байһаар. Дутагдалнуудые зайсуулха асуудал мүнөө үеымнай шухала зорилго болонхой,—гэжэ заводой ажалай болон салин хүлһэнэй таһагай начальник Вячеслав Иванович Безносов тайлбарилан хэлээ һэн.

Локомотив-вагон заһабарилгын завод республикымнай томо, хүгжэжэ гараһан харгы замаараа мэдээжэ, түрүү хүдэлмэришэдөөрөө олоншье предприяти юм. Ленинэй орденто заводой хүдэлмэришэд ондоо түрүү коллективуудтэй хамта В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргалсажа, социалис шэнэ уялга абаһан байна.

Ойн хүндэлэлдэ ажалай эрхим бэлэг бариха гэһэн үүсхэл гаргагшад ехэ хэрэгэй эхи табижа, арга боломжоёо хаража үзэһэн, үйлэдбэреэ хүгжөөхэ хараа замуудые тодорхойлһон юм. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд табан жэлэй даабарита түсэбые 1970 оной ноябриин һайндэр болотор, энэ жэлэй түсэбые декабриин 26 болотор дүүргэхэ гэһэн, мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үнэ сэн хямдаруулха тодорхой уялга абаа һэн.

Республика соогоо һайн мэдээжэ болоһон коллектив абаһан уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө багга бэшэ оролдолго гаргана. Энэ замдань түйлаһан амжалта, гараһан дутагдалшье бии.

Тоо, баримтанууд ямаршье үгэнүүдһээ үлүү һайнаар бодото байдал элирүүлэн харуулдаг бэлэ. Тиимэһээ хэдэн тоо баримта дурдая. Хахад жэлэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, технико-экономическа талаараа һураггүй һайн байха юм. Түсэбөөр хараалагдаһанһаа 5,8 процентээр үлүү продукци наймаалагдаа. Продукциин өөрынь үнэ сэн мүн лэ 5,8 процентээр хямдаруулагдажа, 340 мянган түхэригэй алмалта хэгдэбэ. Хахад жэлэй түсэб бүхы дээрэ болзорһоо дүрбэн хоногоор уридшалан дүүргэгдэө. Металл, материал, электрын элшэ хүсэ алмаха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ гэһэн уялга бэелүүлэгдэжэ байна.

Үнэхөөрөө муу бэшэ үрэ дүн түйлагдаа. Долоо һарын түсэб мүн лэ дүүргэгдөө. Энэ талаар абажа харахада, коллективэй хамтын ажал хэрэг урагшатай һайнаар ябуулагдажа байнхай. Предприятиин хүдэлмэриие мүнөө элирүүлэн харуулдаг продукци худалдалга, гүрэндэ олзо доход оруулга дүүргэгдөө. Иимэ тоо баримтанууд заводой коллективэй, мэргэжэлтэдэй һанаа амаруулна гү? Үгы даа. Амаруулхашье ёһогүй. Ажал хэрэг, тоо баримтануудые шэнжэлэн харахада, шиидхэгдээгүй олон асуудалнууд, дутагдалнууд элирнэ.

Жэлэй туршада ажалай бүтээсые нэгэ процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые нэгэ процентээр хямдаруулха гэжэ уялга доторнь хэлэгдэнэ. Теэд хахад жэлэй хүгасаада ажалай бүтээсэ 7,6 процентээр дээшэлээ, продукциин өөрынь үнэ сэн 5,8 процентээр хямдаруулагдаа. Энэнь коллективэй тон ехэ оролдолго гаргаһанай ашаар түйлаһан амжалта гэхын ямаршье аргагүй юм. Шэнэ техникын тодхогдохо, үйлэдбэриин оньһожоруулагдаха байһые хүсэд хараада абаагүй дээрэһээ хүсэд һайнаар баримталагдаагүй уялга абтаа. Тиимэһээ тэрэнь тон бэлэхэнээр бэелүүлэгдэһэн болоно.

Уялга абалгаар ажал хэрэг дүүрэдэггүй гэжэ һайн мэдээжэ. Социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгые саг соонь согсолдог, хүсэ шадалаа элсүүлэн ажалладаг коллективууд амжалта түйлана гэшэ. Теэд эндэ эмхидхэлэй-политическэ иимэ хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Зарим цехүүд уялга абалгаар өөрынгөө үүргэ хизаарлаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө ёһотой тэмсэл эмхидхээгүй байһаар.

Продукциин шанар һайжаруулха талаар абаһан уялга дүүргэгдэнэгүй. Заһабарилагдаһан локомотивуудай 70 процентые, вагонуудай 65 процентые шанарайнь талаар голодоһогүйгөөр техническэ хиналтын таһагта тушаадаг болохо гэжэ хараалбашье, мүнөө локомотивуудай 55 процентнь, вагонуудай миил 24,5 процентнь голодоһогүйгөөр тушаагдана.

Иимэ байдалай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, локомотивна, вагонно цехүүдтэ хинан шалгаха хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй, тэдэндэ хэншье шанга эрилтэ табинагүй. Шухала үйлэдбэринүүдэй нэгэн болохо вагон-хабсаралгын цехтэ социалис уялгын хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай хөөрэлдөөн, зүбшэн хэлсэлгэ хүдэлмэришэдэй, партийна, профсоюзай суглаан дээрэ долоо һарын туршада нэгэшье табигдаагүй. Цехынь жэгдэ һайнаар хүдэлжэ шаданагүй. Һара соо тушаагдаха ёһотой продукциин 50, заримдаа 50-һаа үлүү процентнь һарын дүүрэхэ багта, һүүлшын арбан хоногой туршада бүтээгдэнэ. Жэгдэ бэшээр ажаллахада, продукциин шанар тушаа мүртэй анхарал хандуулагданагүй.

Цехэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай организацинууд шахардуу байдалай тохёолдобошье, зохихо хэмжээ абанагүй. Эндэ холын хараата түсэб, зорилго тухай зүбшэн хэлсэгдэнэгүй. Халаанай, сүүдхын, арбан хоног бүхэнэй даабари саг соонь дүүргэхэ талаар зохихо хэмжээн абтажа, хэрэгтэй материалаар участогуудые хангаха гэжэ эртэнһээ бодомжолжо байгаа һаань, иимэ байдал тохёолдохогүй һэн.

Электромашинна, булад шудхалгын цехүүд гээгдэлдэ оронхой. Шэнэ түхеэрэлгэ тодхохо, һэльбэн заһабарилха хүдэлмэри унжагай нобшоор ябуулагдажа, булад шудхалгын цехые нилээд гэдэргэнь татаба. Элдэб хэрэгсэл, материалнуудай саг соогоо абтаагүй дээрэһээ электромашинна цех жэлэй эхинһээ хойшо түсэбөө дүүргэнэгүй.

Абаһан уялгаяа бэелүүлхэ, һайн үрэ дүн түйлаха арга боломжо, хүсэ шадал орденто заводой коллективтэ бии. Баян дүй дүршэлтэй, ажал хэрэгээрээ алдаршаһан түрүүшүүл эндэ олон. Механическа, шэрэм шудхалгын, мөөрнүүдэй, аппаратна, нормалиин, дизельнэ цехүүдэй коллективүүд ажалаа зүбөөр, һайнаар эмхидхэжэ, һайн шанартай продукци бүтээнэ. Эдэ цехүүд жэлэй эхинһээ хойшо социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, түрүү һуури эзэлжэ ябаһаар.

Заводой 280 түрүүшүүл өөһэдынгөө табан жэлэй даабари дүүргэнхэй. Локомотив-хабсаралгын цехэй фрезеровщик Иван Иванович Кириенко табан жэлэйнгээ даабари дүүргээ. Тэрэ ходол эрхим шанартай продукци бүтээдэг. Нормалиин цехэй токарь Борис Сергеевич Мамаев, механическа цехэй токарь Иосиф Андреевич Олзоев, булад шудхалгын цехэй армак хэгшэ Григорий Емельянович Олзоев, мүн табан жэлэй түсэбөө дүүргэһэн бусад түрүүшүүлэй дүй дүршэл согсолжо, халан абалсаха, хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрүүлхэ талаар мүртэй юумэн хэгдэдэггүй байна.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн гү, али ходо эрхим шанартай продукци бүтээдэг түрүүшүүл цех бүхэндэ бии. Теэд зарим цехүүдээр ябахада, тэдэнэй нэрэ обог, фото-зураг харагдахагүй, ажалайнь дүй дүршэл элирүүлэн харуулһан тусхай хуудаһан үгы юм. Тиимэһээ тэдэнэй алдарта хэрэг бүгэдэндэ мэдээжэ болоногүй, амжалта түйлахыень бусад хүдэлмэришэдые уряалнагүй. Түрүүшүүлһээ жэшээ абан ажаллахаар бусад хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлжэ байгаа һаа, аша туһа хүргэхэнь арсалтагүй байна.

Жэлэй үнгэрһэн һарануудай үрэ дүн зүбшэн хэлсэлгэ заводой цехүүдтэ боложо байна. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, ВЦСПС-эй һүүлэй тогтоолтой тэдэнэр танилсана. Хүдэлмэришэд урда мэтээр социалис мүрысөө толгойлон ябаха, Ленинэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотада, ойн баярай медальда хүртэхын түлөө оролдохо гэжэ зоригжоо. Ажалайнгаа дутагдал элирүүлжэ, абаһан уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлхэ гэжэ шиидэһэн тухайгаа мэдүүлнэ.

С. БАРДАМОВА.

В. ТОЛ…

ПОЛИТИЧЕСКЭ АГИТАЦИ

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД АЖАЛШАДТАЙ УУЛЗАНА

Һаяшаг Ильинка тосхондо хуралтай байба. Нютагай соёлой байшанда Сэлэнгын модоной баазын хүдэлмэришэд, «Заветы Ильича» колхозой гэшүүд олоороо сугларанхай. Тэдэнэр районой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэхэ, ойлгогдоогүй, мүн өөһэдтэнь хамаатай асуудалнуудта харюу абаха гэжэ ерээ бшуу.

Энэ уулзалгые КПСС-эй Прибайкальска райкомой нэгэдэхи секретарь И. Е. Шелковников нээжэ, районойнгоо промышленна предприяти болон колхозуудай ажал хэрэг тухай сугларагшадта тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Мүнөө аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үбһэ тэжээл бэлдэлгые түргөөр дүүргэжэ, ургаса хуряалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ гэжэ нүхэр Шелковников тэмдэглэбэ. Районой олохон предприятинууд, тэрэ тоодо Сэлэнгын модоной бааза, байгша ондо муу бэшээр хүдэлнэ. Зүгөөр район дотор барилгын хүдэлмэри һулаар ябана. Энэ хэрэгтэ түсэбөөр 5 миллион түхэриг гаргашалагдахаар хараалгдаһан байбал, 7 һарын туршада арайхан гэжэ 1 миллион 357 мянган түхэригтэ барилга бүтээгдээд байна.

Партиин райкомой секретариин хэһэн мэдээсэлые сугларагшад ехэ анхаралтайгаар шагнажа, һүүлээрнь элдэб асуудалнуудые табиба. Асуудалнуудайнь гол шэглэл гэбэл, кино харуулгые, ниитын эдеэ хоол эмхидхэлгые һайжаруулха, үргэн экрантай кинотеатр, хүүгэдэй саад-ясли бариха хэрэг түргэдхэхэ, ниитын ёһо гурим эбдэгшэдтэй тэмсэл шангадхаха гэхэ мэтэ.

Ажалшадай асуудалнуудта нүхэд И. Е. Шелковников, аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. П. Нагаев, районой прокурор П. К. Селиверстов, райпотребсоюзай түрүүлэгшэ Д. Д. Барбаев, районой главна врач В. А. Иванчиков болон бусад хүтэлбэрилхы тушаалтад харюусаба.

Үдэшэлэн орой болотор энэ һонирхолтой уулзалга үргэлжэлөө. Һаяхан иимэ уулзалга Турунтаево тосхондо болобо.

Г. ЦЫДЕНОВ.

АЖАЛША БЭРХЭ Б…

Ивалга голой хоёр эрьеэр нэмжыһэн талын дундахи нютаг Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын гурбадахи отделени болодог. Энэ отделенидэ дүй дүршэлөөрөө, габшагай ажалаараа суута гараһан хонишод яһала олон. Тэдэнэй дунда бүхы республика доторөө мэдээжэ болоһон хонишон Д. Гимниидармаев, мүн хэдэн жэлдэ зуун эхэ хонидһоо зуу гаран хурьга абажа байдаг яһала дүршэлтэй ахалагша хонишод Л. Эрдынеев, Д. Бальжиров болон бусад бии. Байгша оной сагай уларилай хүндэ хүшэр байбашье һаань, эндэхи хонишод урда жэлдэ түйлаһан амжалтаяа арьбадхаһаар. Эдэ хонишодой бригаданууудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Мүнөө Л. Эрдынеевэй бригада 100 эхэ хониин бүриин 106 хурьга түлжүүлжэ, түл абалгаар түрүүлжэ ябана. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ ажахын чемпион, ахалагша хонишон Д. Б. Бальжировай бригадынхид 100 эхэ хонидһоо 102 хурьга абаһан юм.

Һаяхан Д. Бальжировай отара ошоходом ингэжэ хөөрэжэ һуугаа һэн:

— Үшөөл хаража үзэхэбди. Мүнөө жэлэй хурьгадай тоогоор Лубсан-Цэрэн түрүүлжэ ябана, харин үшөө хойто жэл гэжэ бии. Хонишодойнгоо мүрысөөндэ түрүүлхэеэл түрүүлхэ байхабди.

Хонишодой гэр соо сэбэр, һаруул, комод дээрэ приёмник, телевизор, ханаарнь плакадууд, тагууд дээрэ номууд жэрынхэй.

— Барга харанхыгаар һуугшагүйбди. Хуу бии. Мүнөөдэр бокс Бухарестһээ харуулха ёһотой. Соколов харатайгаар лэ мүрысөөнһөө гарашаба даа,—гэжэ шаналхатая хамта үргэлжэлүүлнэ:—һониин лэ саг гээшэ даа. Аяар хэдэн мянган модоной газарта боложо байһан юумэ эндэ хаража һуухаш. Иимэ сагта хүдэлхэньшье урматай,—гээд саашань хөөрэнэ.—

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ТУХАЙ[1]

Иосиф УНШЛИХТ

Уншлихт Иосиф Станиславович (1879—1938 онууд) —1900 онһоо партиин гэшүүн. Польшын, Литвагай социал-демократиин V ба VI съезднүүдэй делегат байгаа. РСДРП-гэй V (Лондоной) съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаа. Польшын, Литвагай социал-демократиин ба хизаарай нэгэдэмэл комитедүүдэй гэшүүн байһан. 1917 оной апрельһээ Петроградай Соведэй гэшүүн. Октябрьин социалис революцида эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. 1918 ондо — Литвагай ба Белоруссиин Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн, Литвагай ба Белоруссиин сэрэгэй хэрэгүүдые эрхилхэ арадай комиссар. 1919 онһоо сэрэгэй ба ажахын харюусалгата хүдэлмэридэ ябаа. XIV съезд дээрэ ВКП(б)-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадаар һунгагдаа. ВЦИК-эй ба СССР-эй ЦИК-эй гэшүүн байһан.

(Дурдалгань 1934 ондо бэшэгдэһэн. Хуряангыгаар толилогдобо).

хайхарамжатайгаар харадагые, ВЧК-гай ямар нэгэ шиидхэбэри болюулха тухай захиралта үгэхэһөө түрүүн хэрэгэй ушар удхые али зэргэ нарин нягтаар шэнжэлдэг байһыень доро дурдагдаха нэгэ баримта гэршэлнэ.

1921 оной майн 21-дэ Владимир Ильич намда иимэ записка эльгээгээ һэн:

«Нүхэр Ялавые 1917 онһоо хойшо мэдэхэ хадаа энээнэй һэжэглэлтэгүй үнэн сэхэ хүн байһыень лаблан гэршэлхэ байнаб, тэрээнһээ буляагдан абтаһан мүнгые гэдэргэнь бусаажа үгэхэ тухай захиралта гаргахыетнай гуйнаб. Захиралтынгаа буулгабариие, дүүргэлтэ болгохо хүнэй нэрые дурдан, намда эльгээхыетнай гуйнаб.

Хоёрдохёор: нүхэр Ялавында нэгжүүл хэһэн тухай бүхы документнүүдые эрижэ абаад, тэдэниие намда эльгээгыт. Хабсаргаһан юумэнүүдыень бусаахые гуйнаб. Коммунис амаршалга хүргэгшэ Ленин».

Энэ записка юун дээрэһээ бэшэгдэһэн байгааб гэхэдэ, нүхэр Ялавые петергубчекагаархин нэгжэхэдээ, тэдэнэйдэ валюта мүнгэ олоод, тэрэниие хуряан абаһан байгаа.

Нүхэр Ялава гээшэмнай 1917 ондо Владимир Ильичэй нюуса байдалда байха үедэ, хэды аймшагтайшье һаань татагасангүй, кочегар болгожо хажуудаа абаад, Финлянди худар абаашаһан тэрэл машинист байшоо.

Нүхэр Ялавада ямаршье хорото зорилгын үгы байһан тушаа, революцида үнэн байһан тушаань Владимир Ильич оройдоо һэжэглээгүй, тиигэбэшье үшөө дахин өөрыгөө шалгахаа, нэгжүүлтэй холбоотой материалнуудые эриһэн юм.

Владимир Ильич хэн нэгые арестһаа сүлөөлхэ захиралта үгэхэһөө түрүүн асуултын протокол, хэрэгтэйнь холбоотой материалнуудые ходо эригшэ һэн.

..Эдеэ хоолой, түлишын, үргэн хэрэглэлэй эд бараанай талаар хүшэр байдалай тохёолдоһые хараадаа абажа, тэдэ зүйлнүүдые зөөлгэ түргэдхэхын хойноһоо Ленин өөрөө адаглан харадаг байһан.

Энээндэ хабаатай иимэ телефонограмма бии.

«ВЧК — нүхэр Уншлихтдэ, НКПС—нүхэр Фоминдо, Наркомпрод—нүхэр Брюхановта.

Товараар агсаха мануфактура Москваһаа Украинын Харьковта түргөөр эльгээлгын хойноһоо тон шанга хиналта тогтоогты.

Түмэр замуудай талаар захиралта үгэгты. Тон шухала асуудал болоно. Гүйсэдхэл тухайдаа мэдээсэгты.

СТО-гой Түрүүлэгшэ Ленин».

...Владимир Ильич өөр тухайдаа ехээр һанаашархадаггүй, харин наһажаал болоһон партийцүүд, харюусалгата тушаалтадай бэеын элүүрэй, байра байдалайнь ямар байһан тушаа саг үргэлжэ һанаагаа табидаг һэн.

Дзержинский урда зүгтэ эмшэлүүлжэ байба. Ехээр эсэһэн, бэеынгээ муушагшье һаань, ажалдаа Москва ошохые яараа бэлэй. Хүсэд эдэгэтэрээ Москвадаа бусахыень хориһон тогтоол Ленин Политбюрогоор гаргуулаа һэн. Һүүлээрнь намда бэшэг бэшэхэдээ, «Дзержинскиин хэр эмнүүлжэ байһыень, хүсэд эдэгэтэрнь хэды шэнээн сагай хэрэгтэй болохо тухай врачнуудай һанамжа бодомжые Беленькидэ таамаг тэмдэгээр мэдээсыш» гээ һэн. Телеграммын дары ошобошье, Беленькиин харюугаа удааруулхадань, тэрэниие түргэдхэхэ, харин нобшоруулһанайнь түлөө Беленькиие хэһээхэ эрилтэ Ленин табиһан юм.

Владимир Ильичэй бэшэгүүд, записканууд юу харуулнаб?

Тэдэ записканууд дотор гүрэн түрын удха шанартай тон ехэ, мүн юрыншье асуудалнууд табигдадаг байгаа. Зүгөөр эдэнь бултадаа тодо мэргэн ударидалгын жэшээ болодог һэн.

Совнарком ба СТО-гой заседанинуудта хабаадахадаа, өөрыгөө нэрэ хүндөөр правительствын гэшүүдэй дунда шанга журам хангахыень харагша һэм. Заседанияа тон шадамараар хүтэлхэ зуураа, онсо орёо асуудалнуудые бэлэхэнээр шиидхэдэг, хүнүүдэй хэлэһэн үгэнүүд тушаа тоб гэмэ тобшолол хэдэг, абтаха тогтоол найруулан дурадхадаг байһан.

Ленин—большевигүүдэй партиие бии болгоһон, зоригжуулһан, батадхаһан юм. Дэлхэйн пролетариадай вождь, Коммунис Интернационалые байгуулагша, анха түрүүшын социалис гүрэнэй толгойлогшо, алдар суута Октябриин үдэрнүүдтэ толотомо илалта туйлаһан ажалай агуу армиин гайхамшаг полководец, ехын ехэ эмхидхэлшэ, онсо бэрхэ агитатор ба пропагандист мүн. Партиин, Соведүүдэй бүхы съезднүүд дээрэ гол элидхэлшэнь байдаг һэн. Агуухэ теоретик ба практик байһан Владимир Ильич үсөөн бэшэ ушарта үглөөнэй 4—5 часһаа эртэ унтадаггүй, заримдаа бүхэли сүүдхэ соо хүдэлмэрилдэг болобошье, уулзаха гэһэн олон хүнүүдые оруулжа, тэдэнэртэй хөөрэлдэхэ саг олоод лэ байдаг һэн. Харюусалгата тушаалтай хүнүүд, заводуудай хүдэлмэришэд, хүдөө нютагаархин, элдэб делегацинууд Ленинда ерэдэг байгаа. Ленин тэдэниие анхаралтайгаар шагнадаг, асуудал табидаг, заабари үгэдэг, алдуу эндүүень заһадаг бэлэй.

Александр Антонович Ткачук багаһаан эхилжэ Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто заточнигоор ажаллана. Нүхэр Ткачук өөрынгөө мэргэжэлые һайнаар шудалһан юм. Багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ оролсоод, энэ нүхэр ажалдаа һайн амжалта туйлана. Коммунис ажалай ударник нүхэр Ткачук энэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргээд, мүнөө түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна.

Зураг дээрэ: А. А. Ткачук.
Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

АЖАЛАЙ ЗАМ АЗАТАЙ

ЗУРАГЛАЛ

I.

Хэбэд номхон Хэжэнгын тала дайда хүнгэрэг саһаар хушагданхай, мүнгэн сагаан толбоор ялалзан сайбалзана. Һаял 1951 оной шэмэрүүн жабарта үбэл оронхой, тосхоной гудамжые хүйтэн амисхалай манан бүрхөөнэ. Хэжэнгэ тосхонһоо баруулжа хэды модоной газарта оршодог Ажалша тосхонһоо нэгэ шаргатай моритой хүн дүгшуулна. Үглөөнэй тооһо татама жабарта даарахагүйн тула хонин даха үмдэнхэй. Хагжуугаарнь тамхияа бааюулхынгаа забһарта, тэрэ хүн танил дуунай аялга зэдэлүүлнэ. Таахадал, залуу хүн янзатай. Зүб даа. Цыбикдоржо тиихэдэ залуу наһанайнгаа залиршагүй үедэ ябаа. Мүнөө Хэжэнгэ тосхон ошожо ябана. Ойрын үдэрнүүдтэ Хэжэнгын МТС-тэ 4 һарын залуу трактористнуудай курс нээгдэхэнь гэһэн һураг дуулаад, түмэр хүлэг жолоодохо мэргэжэлтэй болохо тухайгаа бодомжолно. Сэдьхэлынь хүхюун, дорюун. Үглөөнэй улаан жабар улам гааража, Цыбикдоржын хасарые шэбжэгэнүүлэн «таалана».

Уданшьегүй Цыбикдоржо 4-һарын курс дүүргэжэ, трактористын мэргэжэлтэй болоожо, түрэл Бургаастайнгаа тала дайдаар трактор агтаяа жолоодон, ажалайнгаа зам эхилээ бэлэй. Түрүүшээр тэрэ трактористын ажалда бага ядалдан алдаа. Хүн гээшэ нэн түрүүн шэнэ ажалда ороходоо, дүршэл багатай дээрэһээ ядалдадаг бшуу. Зүгөөр дурлаһан ажалдаа хүн ханалга ехэтэйгээр хандажа, ажалай жолоо адхабал, дүршэлөө арьбадхадагынь элитэ.

Тиихэ үедэ хүдөө ажахын техникын элдэб хэрэгтэй шухала частьнууд дуталдадаг байһан юм. Иимэ хэсүү үедэ Цыбикдоржо даажа абаһан трактораа эбдэнгүй, ажалдаа һаад тойбо татангүй ябахые хүсэжэ, үдэрһөө үдэртэ тэрэнэйнгээ оньһые нэтэрүүгээр үзэн шудалагша бэлэй. Харахадашни тэрэнэй трактор нэгэшье эбдэрэнгүй, үнөөхил хүрьһэтэ дайдаяа онгилон хахалжа, урагшаал дабшажа ябаха. Ажалаа шадамар бэрхээр хэжэ эхилһэн залуу тракторист нүхэдэйнгээ дунда хүндэтэй болоожо захалаа. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь Цыбикдоржынгоо һүбэлгэн шадамарта омогорхон, заримдаа тэрэнһээ зүбшэл туһаламжа һураадхидаг болоо. Зүгтөөл... нэгэтэ намарай хүйтэн ольбоной гүйсэд буушоод байхада, Цыбикдоржын ажал хэрэгтэ ехэхэн аягүй ушар тохёолдоо һэн.

Бургаастайн нэлэнхы уужам талын полинууд дээрэ алтан шаргал шэниисэ надхан найган долгилжо байба. Энэ жэл шэниисын ургаһан гээшэнь аргагүй. Ажалша колхознигууд баян тарялгаа түрүүшын саһанай оротор хуряажа абаха зорилготой, «унаһан» малгайгаа абангүй, эршэмтэйгээр ажаллажа эхилээ. Колхозой механизаторнууд энэ халуун үедэ үдэр, һүниеэ мэдэнгүй хүдэлмэрилнэ. Нэгэтэ Цыбикдоржо үүр сайтар комбайн шэрэжэ, ажалаа дүүргээд, тракторaa хээрэ унтаргаахадаа, тэрэнэйнгээ радиаторай уһа табихаяа мартажархёо. Үглөөгүүр тэрэнэй трактортаа ерэхэдэнь, радиаторынь биса хүрэшэһэн байгаа һааб даа. Цыбикдоржо иимэ хайхарамжагүй, хойрог ябадал гаргаһандаа гашуудаа. Тиигээд тэрэ радиатораа дары гаража абаашажа, заһаад орхёо һэн.

II.

Зунай зулгыхан нарата үдэрнүүд Бургаастайн тала дайдаар хойню хойноһоо һубарин үнгэрнэ. Талаар үнгын сэсэгүүд һалбаранхай. Тойроод сэсэг набшын хоншуухан үнэр хамар сорьёходол гэнэ. Цыбикдоржо энэл талынгаа полинууд дээрэ мүнөөшье хүрэтэр ажаллаһаар. Ажалайнь түрүүшын алхам эндэһээ эхитэй ха юм. Сагшье урасхал уһанай урдаһандал ябаа. Трактор агтаа элдин талынгаа үбсүүн дээгүүр Цыбикдоржын жолоодоһоор аяар 18 жэл болобо. Эдээхэн үнгэрэн ошоһон жэлнүүд соо тэрэ хэды ехэ талын хүрьһэ урбуулжа, алтан таряа надхуулаа гээшэб. Тооложо барахаар бэшэ ёһотой. Хүниие хэһэн ажалаарнь магтадаг гээшэ үнэн.

Цыбикдоржо Батоцыренович Будаев ажалай жолоо бахимаар баригшадай нэгэн. Дэмыдэ тэрэниие нютагайнь зон магтаагүй ёһотой. Ажалдаа эрхимээр хандаһанайнгаа түлөө Цыбикдоржо Батоцыренович нэгэтэ бэшэ партиин райкомой, аймгүйсэдкомой зүгһөө магтаалай грамотануудаар, мүн баһа элдэб үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдадаг байгаа.

Мүнөө үедэ дүршэл ехэтэй болоһон механизатор Хэжэнгын совхозой 1-дэхи отделенидэ бригадираар ажаллана. Трактортаа һуугаад, талынгаа элдин уруу табилуулжа ябаашада орходоо, бригадирай ажал хэрэг ондоошог ааб даа. Тиимэшье һаань, хуушанай тракторист Цыбикдоржо Батоцыренович ударидан хүтэлбэрилхы ажалда ядалсаагүй. Энэ үнгэрһэн хабарай тарилгые аймаг дотороо Хэжэнгын совхозой 1-дэхи отделениин механизаторнууд хамагһаа урид, тон богони саг соо дүүргээ һэн. Энэмнай Цыбикдоржо Батоцыренович ударидадаг ажалайнь дүн ха юм.

Хуушанай механизатор, ажалай амжалта туйлагша Цыбикдоржо Батоцыренович олон хүүгэдэй эсэгэ юм. Тиимэһээ эсэгын энэрхы һайхан сэдьхэлээр үри хүүгэдээ хүмүүжүүлэн, эбтэй эетэй айл бүлын гуламта бадараажа байдаг. Иимэ хүнэй нютаг нугадаа хүндэтэй байхань зүбөөрөө.

Энэ зундаа Цыбикдоржо Батоцыреновичэй түрэһэн нютаг Ушхайта хүрөө һэм.

Тэрээнтэй уулзажа, нилээд удаан ажал хэрэгэйнь ябаса тухай хөөрэлдөө һэмди. Энэ нүхэр ехэл түбшэн янзын хүн.

Цыбикдоржо Батоцыренович тиихэдэ ехэл һанаагаа зобонги, бодолгодо хатанги байгаа һэн. Юуб гэхэдэ, энэ зундаа Хэжэнгын аймагта ехэ ган гасуур болоо. Ажахыдань хонин һүрэг, эбэртэ бодо мал нилээд олон юм. Тиимэ туладаа нуга сабшалангаар үбһэ ногооной ургаагүйдэ малшадта айхабтар хүндэ хүшэр болохо бшуу. Цыбикдоржо Батоцыреновичтэй хөөрэлдэжэ байхадамнай, тэрэ иигэжэ хөөрөө һэн:

— Мүнөө жэл иишэмнай гайтайл ган гасуур болоожо байна. Таряамнайшье муртэй гаранагүй. Һаяын үдэр нэмэлтэ мянгаад гаран гектар зеленко тарижа дүүргэбэбди.

Хэжэнгэ гол номин тунгалаг урасхалаа миралзуулна. Энэ голдо ажалай баатарнууд олон даа. Тэдэнэй нэгэн—Цыбикдоржо Будаев мүн.

В. ЧИМИТОВ,
студент.

Хэжэнгын аймаг.

ХАРАГШАД ОЛОШОРҺООР...

Хүдөө нютагуудаар ябахада Улаан-Үдэ ошоод ерэгшэдые нютагайхидынь уулзаһаар лэ «Городой театр, музейнүүдээр ябажа яһала сэдьхэлээ ханатараа хараа аабзат. Гоё һайхан аабза» гээд абаһаар һурадаг заншалтай. Музей хаража һонирхохо гээшэ театр хараһанһаа ондоо. Эндэ түрэл республикынгаа түүхэ харуулһан бодото гэршэ—элдэб янзын экспонадуудаар һонирхохош. Гадна хүдэр балсанта хүдэлмэришэд, хүдөөгэй ажалшадай гараар бүтээгдэһэн асари ехэ туйлалтанууд тушаа мүн лэ эндэ бэшээтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хизаар ороноо шэнжэлгын Хангаловай нэрэмжэтэ музейдэ орожо харагшадай тоо горитойхоноор нэмээ. Эдэнэймнай олонхинь залуушуул, һурагшад, аяншалагшад болоно.

Һаяшаг энэ музейдэ ороходомнай музейн экскурсовод Ирина Самойловна Клиновская хэдэн арбаад хүниие дахууланхай, ханаар табигдаһан янза бүриин экспонадуудые заан тайлбарилжа ябаба. Харагшадынь—Бэшүүрэй Хёлгын леспромхозой хүдэлмэришэд, «Учитель» гэжэ амаралтын байшанда амарагшад байба.

— Манай музейн хүдэлмэрилэгшэд агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр алдарта 100 жэлэй ойн һайндэртэ нилээд бэлдэжэ байнхай. 1970 ондо Ленинэй түрэһэн үдэр бидэ тусхай ленинскэ таһаг байгуулхабди. Тэрээн соо В. И. Ленинэй ажабайдалайнь намтар, мүн тэрэнэй соратнигууд В. Серов, И. Бабушкин гэгшэдэй революционно ажал ябуулганууд тухай материалнууд табигдаха. Эдэ бүхы материалнууд Шэтэ, Москва, Хволынск хотонуудһаа асарагдахаар хүлеэгдэнэ, —гээд, тус музейн экскурсовод Ирина Самойловна хөөрэнэ.

Хизаар ороноо шэнжэлэлгын энэ музей Хяагта хотын, Барханай, Бэшүүрэй болон бусад олон тоото һургуулиин музейнүүдтэй нягта холбоо барисаатай. Тиимэһээ эндэхи хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэртэ саг үргэлжэ туһалдаг заншалтай. Мүн һарадаа нэгэ удаа институт, һургуулинуудаар ябажа, һонирхолтой лекци, хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

— Республикымнай түүхэ һонирхогшод һаядаа ехэтэ олошорбо. Энэ зундаа музейдэмнай аха дүү Монгол Арадай Республикаһаа ерэһэн айлшад, Эрхүүгэй, Шэтын, Новосибирскын областьнуудһаа, Армениин ССР-һээ, Агын буряадай национальна округһоо нилээд олон аяншалагшад ерэжэ, хараһан, һонирхоһон байна. Саашадаа бүри олошорхо байһаниинь дамжаггүй ха,—гэжэ музейн хүдэлмэрилэгшэ Жалсан Жапович мэдүүлнэ.

Һонирхолтой, олдохоо шухаг болоһон шэнэ экспонадуудые суглуулжа, заһабарилха талаар музейн хүдэлмэрилэгшэд нилээд хүдэлмэри ябуулна. Жэл бүри зунай сагта тэдэнэр хүдөө нютагуудаар ябажа, элдэб материалнуудые суглуулдаг, үбгэд хүгшэдтэй хөөрэлдэдэг, һонирхолтой тэмдэглэлнүүдые хэдэг байна.

Иигэжэ республикымнай хизаар ороноо шэнжэлэлгын Хангаловай нэрэмжэтэ музейн хүдэлмэрилэгшэд гансашье материалнуудые суглуулжа, хүн зонтой танилсуулна бэшэ, мүн агуу багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэртэ бүхы хүсэ шадалаа гарган бэлдэжэ байһыень онсолон тэмдэглэмээр.

Вл. ЖИГЖИТОВ.

ХОЁРДОХИ ҺУУРИДА

Хүдэлжэ байһан залуушуулда юрэнхы дунда эрдэм заатагүй олгуулха тухай тогтоолнуудшье бии, тэрээн тухай суглаан-хуралнууд дээгүүр хэлсэдэг. Тэрэ хэмжээ ябуулга хаана, хэр зэргэ бэелүүлэгдэнэб гэжэ элируулхэ зорилготойгоор бүхэсоюзна харалга соносхогдоо һэн.

Тэрэ харалгын дүнгөөр Бэшүүрэй аймаг Буряадайнгаа республикада нэгэдэхи һуури эзэлжэ, РСФСР соогоо хоёрдохидо гараба. Тии гэжэ мүнгэн шанда хүртэбэ.

Арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор хүдэлжэ байһан хүсэд эрдэмгүй залуушуулые үдэшын һургуулинуудта хабаадуулхын тула Бэшүүртэ ехэ юумэн хэгдээ. Һуралсалай жэлэй дүүрэтэр нэгэшье хүн һургуулияа хаягүй, мүн һуража байгшад булта удаадахи классуудта ороо.

Мүнөө октябриин нэгэнһээ эхилхэ һуралсалай жэлдэ бэлэдхэл дүүрэнтээ.

О. ДАРМАЕВА,
аймОНО-гой инспектор.

Бэшүүр.

Венгриин Арадай Республикын залуушуул ород хэлэ шудалалгада анхаралаа ехээр хандуулдаг болонхой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Печ городой эдир басаган Илдико Чонка ород хэлэнэй хэшээлдэ.
МТИ—ТАСС-ай фото.

Номой таг

„УЛААН ҮДЭР“

Һаяхан Буряадай номой хэблэл уран зохёолшо Виктор Александрович Сергеевэй «Улаан үдэр» гэжэ томохон роман ород хэлэн дээрэ барлан гаргаба.

Энэ ном соо Виктор Александрович үргэн дэлюун Буряадай нэгэ нютагта болоһон үйлэ хэрэгые тайлбарилан, уран гоёор, тодо һонороор бэшэнэ.

Пантелейн бүлэ элдэб шалтагаанаар колхозһоо гаража, ан агнаха, загаһа бариха хүнгэн олзо бэдэржэ тэнэнэ. Абаһаар Пантелей Дмитриевич зүбөөр тиигэбэб гэжэ бодобошье, саашадаа тэрэнэй байдал тулюурдажа, тон ехэ алдуу хэжэ, эндүүрһэнээ мэдэрнэ. Һүүлээрнь хэдэн зүршэлдөөтэ ушар тохёолдожо, гэр бүлэнь арайл һандархын туйлда хүрэнэ. Эгээл энэ үедэ Пантелей дахинаа колхоздоо бусажа, үнэн сэхэ ажалшан болохоор шиидээ юм.

Тус роман соо партийна ба совет органуудта хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэдэй колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй шэнэ байдалай түлөө тэмсэһэн үсэд шанга тэмсэл тухай, мүн хүнгэн ажал бэдэрэгшэдэй, сектантнуудай хэһэн харата муухай ябадал тобойсо харуулагданхай. Тиимэһээ энэ ном үргэн олон уншагшадта һонин байхань элитэ.

Ц. АХАНОВ.

УЛААН-УДЭ

РЕСПУБЛИКЫН ХОТОНУУДААР

Улаан-Удын гудамжада номой дэлгүүр.

О. МАКСИМОВАЙ фото.

ЗАКАМЕНСК

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛБЭ

Закаменск хотын мяханай комбинадай хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажал хүдэлмэриин илалтаар угтаха зорилгоор абаһан уялгануудаа һараһаа һара бүридэ үлүүлжэ байнхай.

Август һарада тус коллектив үйлэдбэриингөө түсэб 106,3 процент дүүргэжэ, ниитэ дээрээ 127,6 тонно мяха болбосоруулһан юм. Колбаса үйлэдбэрилгөөр —107 процентдэ хүргөө һэн. Мүн 194,5 мянган түхэригэй бэлэн продукци худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ оруулһан байна.

Сентябрь һара — мал үүсэлэлгын түлэг хаһа. Энэ һарынгаа түсэбые мяханай комбинадай ажалшад болзорһоонь табан хоногоор урид дүүргэхэ гэһэн уялгатай. Мастер А. Н. Злыгостева, мал үүсэлэгшэд Ф. А. Будельникова, Д. И. Москвитин, Д. И. Жарков болон бусад үдэрэйнгөө нормые 150 процент хүрэтэр бэелүүлнэ.

А. МОСКВИТИН.

ХЯАГТА

ҺОНИРХУУЛБА

Улаан-Удын авиазаводой соёлой ордоной дэргэдэхи арадай театрай артистнар һаяхан Хяагта хотын соёлой байшангай ендэр дээрэ «Сосна Красна» гэһэн зүжэг табижа, тус хотын театрта дуратайшуулые баясуулба.

Арадай театрай 15 артист энэ зүжэгөө Наушкын, Харанхын хүдэлмэришэдэй поселогуудай клубуудта табиһан байна.

Залуу театрай зүжэгшэд наада табиһанайнгаа һүүлээр залуушуулай ниитын хабаадалгатай һонин зугаа, хатар танца эмхидхэдэг байгаа. Мүн Хяагта хотын болон дурсагдаһан хүдэлмэришэдэй поселогуудай уран һайханай һайн дуранай бүлгэмүүдэй гэшүүдтэй уулзажа, тус тустаа туһатай хөөрэлдөө хэһэн, ажалайнгаа дүршэл андалдаһан байна.

Арадай театрай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Р. М. Ефимова манай корреспонденттэй уулзахадаа, Хяагта хотын болон хүдэлмэришэдэй поселогуудай олониитэтэй уулзаха, тэндэ наада табижа һонирхуулхаһаа гадна, ооһэдтоо ашатуһатай олон юумэ үзэһэн, хүнүүдтэй танилсаһан, нютагай үзэсхэлэн, дурасхаалта газарнуудые хараһан тухайгаа баяртайгаар мэдээсэбэ.

манай корр.

ЭНЭЭНИИЕ ДУУЛАА ҺЭН ГҮТ?

МАНТАН ТОМО ЭХЭНЭР

Үндэр томо бэетэй Лиза Лыско гэжэ басаганай Елизавета Семеновна гэдэг эхэтээ абхуулһан зураг «Известия» газетын редакциин хэблэн гаргадаг «Неделиин» һүүлшын номертоо харуулагдана. Тэрэ зураг донской хасагуудай түүхын музейдэ хадагалаатай юм.

Лизын эхэ эсэгэ жиирэй хүнүүд байһан. Эхэнь 47 наһатайдаа 155 сантиметр үндэр, эсэгэнь дүндүур бэетэй байһан гэхэ. Лиза гурба наһа хүрэтэрөө юрын үхибүүн байгаа. Удаань түргэн томо болоо. Лиза басаган дүрбэтэйдөө 106 сантиметр, табатайдаа—124 сантиметр, зургаатайдаа—137 сантиметр үндэр, 56 килограмм шэгнүүртэй болоһон. Удаань тэрэ 16 наһа хүрөөд байхадаа 226,2 сантиметр үндэр, 8 пүүд—128 килограмм болоһон байгаа.

Эсэгыень халаһан абагань бүлэеэ тэжээхэ аргагүйдэхэдөө Лизатайгаа хамта элдэб оронуудаар ябажа, хүнүүдые гайхуулаа. Лиза сэбэр, ухаатай, хүсэд хүгжэнги басаган байһан. Аяншалжа ябахадаа дунда һургуули түгэсхэжэ, немец, англи хэлээр хэлэдэг болоо. Лиза эдихэ, унтахадаашье хэмтэй байгаа гэхэ. Берлиндэ Вирхов гэжэ профессор үзэхэдөө, үшөө 13 вершог (57,2 см). үндэр болохо гэжэ тэмдэглэһэн байна. «Басаганай саашанхи байдал тухай мэдээсэл газетэнүүд болон номууд дээрэ олдоогүй байһаниинь гэмшэлтэй»,—гэжэ бэшэгдэнэ

ДАБҺАН ЯМАР ТУҺАТАЙБ?

Хайлуулагдаһан шанамал дабһан бага зэргэ хүйтэ абахада тон туһатай арга болодог. Хоолойнгоо үбдэхэдэ дабһатай уһаар зайлаа һаа, үбшэниинь эдэгэхэһээ гадна, хожомоо хүйтэ абаад үбдэхые болюулдаг, шүлэһэ, нёлбоһо илгаруулдаг байна. Дабһатай бүлеэн уһа хоёр час болоод лэ хамар уруугаа гурба дахин һугшаран һоробоолтнай, ехээр найтаалга түргэн үнгэршэхэ.

* * *

Хэдэгэнын гү, али хорото шарын хадхаһан газарые уһанда удхэнөөр худхаһан дабһаар шабахада туһатай гээшэ. Энэ арга хэрэглээд байхада, үбшэниинь намдадаг, хабдарынь татадаг байха юм.

* * *

Нашатырна спирттэй холижо буйлуулһан дабһан нарин торгон бүдтэ дуһаагдаһан тоһо, өөхэнэй толоо һайнаар һалгадаг. Тиихэдэ уксустай холиһон дабһаар зэд садай жэбэ, муухай болоһон графин болон шэл арилгахада, сэбэр болошодог.

* * *

Дабһатай уһа зуужа хатаһан модон үмхирэсэгүй байдаг юм.

* * *

Гэрэл болон сонхын шэл дабһатай уһаар угаахада сэбэр болодог. Гадна тэрээгээр угаагдаһан сонхын шэл үбэлэй сагта мульһэтэдэггүй.

* * *

Хэрбээ ковер дээрэ бэхэ адхажархёо һаа, саг дарыдань тэрээн дээрэ адха дабһа хаябал тэрэ дороо бэхыень бээдээ татажа абадаг. Столой хушаалта дээрэ улаан архи адхажархибал, дээрэнь дабһа хаяха хэрэгтэй. Һүүлээрнь угаахада ямаршье тэмдэггүйгөөр сэбэр болошодог.

* * *

Үбһэ хур оруулхадаа дабһа сүршөөд дарахада ехэ амта оруулдаг, үжэхэ, бурьтахаһаань аршалдаг юм.

* * *

Өөхэ хайлуулхадаа сковорода соогоо дабһа сүршэхэ хэрэгтэй. Тиигэбэлтнай шэрэм дээрэ тоһон сэсэрхэгүй.

„АЙЛ БҮХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ" ГЭҺЭН КОНКУРС

1970 ондо „Буряад үнэн" газетэ уншагшадта үргэнөөр захиулхын түлөө конкурсын гурим

Конкурсдо хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэд, почтальонууд, хэлхеэ холбооной отделенинүүдэй болон «Союзпечатиин» аймагай агентствэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаха эрхэтэй.

«Буряад үнэн» газетэ олоор тарааһан хүнүүдые урмашуулхын тула иимэ шан тогтоохо:

25 ТҮХЭРИГЭЙ 6 ШАН (НЭГЭДЭХИ). Нэгэниинь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдэ, нэгэниинь—хэлхеэ холбооной отделениин начальнигта, хоёрынь — почтальонуудта, хоёрынь—хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдтэ.

20 ТҮХЭРИГЭЙ 12 ШАН (ХОЁРДОХИ). Хоёрынь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, хоёрынь—хэлхеэ холбооной отделениин начальнигуудта, дүрбэниинь—почтальонуудта, дүрбэниинь—хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдтэ.

15 ТҮХЭРИГЭЙ 20 ШАН (ГУРБАДАХИ). Хоёрынь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, хоёрынь—хэлхеэ холбооной отделениин начальнигуудта, наймаиинь—почтальонуудта, наймаиинь—хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдтэ.

Ямар хүнүүд шан абаха эрхэтэйб гэхэдэ:

1. Өөрынгөө участок дээрэ 75 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Буряад үнэн» газетэ захиулһан почтальон, 150-һаа үсөөн бэшэ хэһэг захиулһан хэлхеэ холбооной отделениин начальник;

2. 80 хэһэгһээ үсөөн бэшэ «Буряад үнэн» газетэ тарааһан ниитын түлөөлэгшэд;

3. Нёдондонойнгоо захилые 20 процентээр үлүү гаргаһан «Союзпечатиин» аймагай агентствын начальнигта—нэгэдэхи шан, 15 процентээр үлүү гаргаашадань—хоёрдохи шан, 10 процентээр үлүү гаргаашадань—гурбадахи шан үгтэхэ.

АЖАГЛАЛТА. Жэлэй гү, али адагынь хахад жэлэй болзороор «Буряад үнэн» газетэ захиулһан ниитын түлөөлэгшэд, почтальонууд, хэлхеэ холбооной отделениин ба «Союзпечатиин» аймагай агентствын хүдэлмэрилэгшэд шан абаха эрхэтэй. Хахад жэлһээ доошо болзороор захилай хэгдэһэн байгаа һаань, шан үгтэхэгүй.

Спорт Спорт Спорт Спорт Спорт

ШАТАР

Шатараар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй наймадахи уулзалга сентябриин 16-да үнгэргэгдэбэ. Савон Талиние шүүгээ. Лутиков Фурманние, Тайманов—Александр Зайцевые илаһан байна. Геллер—Петросян, Либерзон—Полугаевский, Смыслов—Аверкин, Платонов—Штейн, Холмов—Гипслис, Васюков—Балашов, Гуфельд—Жуховицкий гэгшэдэй уулзалганууд тэнсэлгээр түгэсэбэ. Купрейчик — Тукмаков хоёрой наадан түгэсхэгдөөгүй, хойшолуулагдаа.

Игорь Зайцев энэ үдэр наадаагүй, сүлөөтэй байгаа.

ХОККЕЙ

Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Киев хотын «Динамо» бүлгэмэй хоккеистнүүд Москвада болоһон уулзалгада «Крылья Советов» командынхидые хоёрдохи удаагаа илаба. Сентябриин 16-най нааданда тэдэнэр 4:1 гэһэн тоотойгоор булиһан байна.

Мүн «Локомотив» хоёрдохи уулзалгадаа «Трактор» бүлгэмэй командые 5:4 гэһэн тоотойгоор диилэбэ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ

Хүнгэн атлетикээр Афинада үнгэргэгдэжэ байгаа Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ сентябриин 16-да ядро түлхилгөөр (20 метр 43 сантиметр) Надежда Чижовагай «алтан» амжалтын һүүлээр үшөө нэгэ медаль (бронзо) совет суглуулагдамал командада Николай Смагин асараа. Пензэ хотын энэ спортсмен 20 километрэй зайда гүйхэдөө, тэрэ зайгаа 1 час 31 минута 20,2 секунда соо гаталжа, хоёр хүнэй удаа ерээ.

Нэгэдэхи һуурине 1964 ондо Токиогой олимпиадын мүнгэн шанда хүртэһэн англичанин Поль Нихилл гэгшэ эзэлээ. Румыниин спортсмен Леонид Караносифоглу хоёрдохи һууриda гараа.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр 10.000 метрэй урилдаанда Воронеж хотын хурдан гүйгөөшэ Николай Свиридов бронзо медальда хүртөөэ. Алтан медаль—ГДР-эй мэдээжэ спортсмен Юрген Хааз, мүнгэн медаль—англичанин Майкл Тагг гэгшэдтэ үгтэһэн байна.

* *

Сентябриин 17-ной үдэр Сух... Виктор Санеев гурбалжан хар... пын чемпионой алтан медаль... наһатай энэ спортсмен байгша... хаһада дэлхэйн эрхим дүн — 1... харуулаа. Энэнь нёдондо жэл... гэргэгдэһэн олимпиин наад... өөрынь туйлаһан дэлхэйн рек... бан сантиметрээр доошоо бай...

Венгриин харайгша Золтан ... метр дабажа, мүнгэн медальда, ... смен Клаус Нойман — 16,68 ме... бронзо медальда хүртэһэн бай... сөөндэ хабаадагша нүгөө сов... Москвагай студент Николай Д... метр харайгаад, табадахи һуур...

* *

Эгээл дүтын зайда—түгэсхэл... урилдаанда, Киев хотын студент... Валерий Борзов 10,4 секунда со... гэдые илаад, Европын чемпионо... абаһан, алтан медальда хүртэһ...

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН СААНАҺАА

ООН-ой Генеральна Ассамблейн 24-дэхи сесси

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна Ассамблейн 24-дэхи сесси сентябриин 16-да Нью-Йоркдо ООН-ой штаб-квартира соо нээгдээ.

Ноусаар дуугаа үгэлгын болоходо, Генеральна Ассамблейн 24-дэхи сессиин түрүүлэгшээр Либериин гүрэнэй секретариин орлогшо госпожа А. Брукс диилэнхи олонхиин дуугаар һунгагдаа.

Арадуудай хоорондын эб найрамдал хангаха, харилсаа холбоо байгуулха зэбсэг болохо Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацие бэхижүүлхэ шухала байһан тухай А. Брукс һанамжалан хэлээ. ООН хүн түрэлтэнэй үмэнэ ехэ уялгатай, арадуудай аша туһада, эб найрамдалай болон дэбжэлтын аша туһада тааруугаар ябуулга хэхэ гээшэ бүхы делегацинуудай зорилго болоно гээд тэрэ хэлэһэн байна.

Эмхидхэлэй асуудалнуудта зорюулагдажа, ООН-ой ГенеральнаАссамблейн гол комитедүүдэй заседанинууд болоо.

ЛЕНИН ТУХАЙ МАРТАГДАШАГҮЙ ДУРАСХААЛ

ЛЕЙПЦИГ. (ТАСС). Өөрынгөө республикын 20 жэлэй ойе, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэхэ бэлэдхэл хэжэ байхадаа, ГДР-эй ажалшад агуу ехэ вождь ба багшын дурасхаалые нангинаар ёһолон хүндэлнэ. Тэдэнэр В. И. Ленинэй захяа заабариин ёһоор шэнэ ажабайдалаа зохёодог байна бшуу. Германида ябаһан газар бүхэндэнь В. И. Ленинэй музейнүүд байгуулагданхай гү, али дурасхаалай самбарнууд табитданхай.

Лейпцигэй «Искра» гэжэ музей-типографи ГДР-эй олониитын дунда, мүн хилын саана үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Ниитэ ородой «Искра» гэжэ марксис газетын түрүүшын номер Владимир Ильичэй хүтэлбэреэр, тэрэнэй сэхэ хабаадалгатайгаар 1900 оной декабрьда, мүнөө музейн байһан энэ гэр соо, хэблэгдэһэн юм.

Лейпцигэй Руссенштрассе 48-да—захын үйлсын бишыхан байшан соо хүн зон хододоо олон байдаг. Жэлэй эхинһээ хойшо эндэ 40 мянга шахуу немецүүд ба хариин оронойхид ороһон байна. 1956 оной майн 7-до музейн нээгдэһэнһээ хойшо 300 мянга гаран хүн эндэ ороо. Музейтэй зэргэлүүлэн бодхогдоһон, Владимир Ильичэй дүрсэтэй хүшөөгэй дэргэдэ жэлэй бүхы үе сагуудта ургамал баглаа сэсэгүүд табяатай байдаг.

Дурасхаалайнь хэдэн боти дэбтэрнүүдтэ дэлхэйн элдэб арадуудай хэлэнүүд дээрэ тэмдэглэлнүүд хэгдэнхэй. В. И. Лениндэ дуралал эдэ тэмдэглэлнүүд соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэнэ, Ильич тухай дурасхаалые нангинаар ёһолон хүндэлдэг немец ажалшадта баясхалан хүргэгдэнэ.

УРДА ВЬЕТНАМДАХИ ДАЙН БАЙЛДААН

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай бүхы газар дээрэ американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй, туһамаршадайнь сэрэгүүдтэ эсэргүү добтолгонуудые арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд хэжэл байһаар. Дайсанай сэрэгэй базанууд, аэродромууд болон шухала бүхэлэгдэһэн пунктнуудые гэнтэ добтолжо, артиллереэр буудажа, мүн стратегическэ харгынууд болон гол мүрэнүүд дээрэ далда газарһаа угган буудажа, Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнууд дайсанда ехэ хохидол тохёолдуулна.

Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор. Митхо провинцида американо-сайгон сэрэгүүдэй эзэлжэ байһан гуша гаран пунктые Урда Вьетнамай патриодуудай подразделенинүүд сентябриин 11 ба 12-то добтолоо. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, дайсанай талаһаа 480 хүн алуулһан, шархатаһан байна. Тэрээнһээ гадна, патриодууд 22 сэрэгэй автомашина усадхаа гү, али гэмтээгээ, 3 вертолёт буудажа унагаагаа.

Энэ провинциин стратегическэ шухала харгынууд дээрэ сентябриин 5-да дайшалхы ябуулганууд хэхэдээ, Урда Вьетнамай патриодууд американо-сайгон сэрэгүүдэй 200 шахуу сэрэгэй алба хэгшые хүлһөөнь буулгаһан байна.

Тайнинь провинцида ябуулга хэһэн Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд сентябриин 3-һаа 7 хүрэтэр, дүрбэн үдэрэй турша соо дайсанай 120 гаран солдат ба офицерые алаа гү, али шархатуулаа, Вамкодонг мүрэн дээрэ 2 сэрэгэй судные уһанда шэнгээгээ, нэгэ самолёт буудажа унагаагаа.

Куангчи провинцида США-гай далайн сэрэгэй пехотын 3-дахи дивизиин, Лонган провинцида США-гай 9-дэхи ябаган сэрэгэй дивизиин, Тхузаумот провинцида американ ябаган сэрэгэй 1-дэхи дивизиин, Биньтхуан провинцида США-гай агаарай десантна 101-дэхи дивизиин эзэлжэ байһан газарнуудые патриодууд сентябриин 15-да добтолоо. Дайсан ехэ хохидолдо ороһон байха юм.

Дайсанай эзэлжэ байһан 29 пунктые, тэрэ тоодо Тхыатхиен провинцида США-гай агаарай десантна 101-дэхи артиллерийскэ баазые, Тайнинь провинцида Фукхыонг шадар американ авиамобильна 1-дэхи дивизиин артиллерийскэ баазые болон бусадые арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд сентябриин 15-най һүни добтолоо.

Индира Ганди пресс-конференци хэбэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Оронэй 14 томо банкые гүрэнэй мэдэлдэ абаһан ушар правительствын хараалһан шэнэ экономическа политикын түрүүшын хэмжээ ябуулга болоно. Энэ политика «шууд сэхээр, үрэ ехэтэйгээр бэелүүлэгдэхэ» гээд Индиин премьер-министр Индира Ганди Делидэ болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. Энэ политикые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада захиргаанай аппарадые һайжаруулха шухала гээд премьер-министр онсолон тэмдэглээ.

ФАШИЗМДА ЭСЭРГҮҮСЭДЭГ ХОЁР ХҮН ШАРХАТАБА

БОНН. (ТАСС). НДП-гэй фюрер фон Тадденай хабаадалгатайгаар шэнэ түхэлэй национал-демократическа партиин һунгалтын урда тээхи суглаанай болохоор хараалагдаһанда эсэргүүсэлтын тэмдэг болгон Кассель городой хэдэн мянган хүн зон сентябриин 16-най үдэшэ демонстраци хээ. Демократическа олониитын баалалтаар полициин засагаархид шэнэ түхэлэй нацистнуудай митинг үнгэргэхыень хориһон байна.

Фон Тадденай дүтынгөө хүнүүдтэй хамта байрлаһан гостиница тээшэ демонстрацида хабаадагшад ошоо. НДП-гэй удамарша гостиницаһаа дотор үүдээрнь гаража ошоһон байна. Шэнэ түхэлэй нацис партиһаа ландтагай депутат Фишерэй гэртэ тэрэ шэбээлхэ баатай болоһон байна. Фашизмда эсэргүү демонстрацида хабаадагшадай энэ байшанда ойртожо ерэхэдэнь, тэдэнэй урдаһаа пистолет буунуудаар буудажа ороһон байна. Хоёр демонстрант шархатажа, больница эльгээгдээ. Гэм хэгшэ танигдангүй үлөө.

Энэ харата ябуулга фашизмда эсэргүүсэгшэдэй уур сухалыень ехээр хүргэһэн байна. Олон полициинхидай харуултайгаар НДП-гэй фюрер энэ гэрһээ гаража ошоо. «Нацистнууд тонилогты!» гэһэн үгэнүүдые демонстрацида хабаадагшад хашхаралдаа.

Добтологшод намнуулба

КАИР. (ТАСС). Улаан далайн эрьедэхи Эль-Сохна ба Заафаран шадарай египет постнуудта добтолго хэхые Израиль самолёдууд сентябриин 16-най үдэшэ һэдэһэн аад, Египедэй зенитнэ артиллереэр намнагдаа гээд МЕН агентствын дамжуулгын ёһоор ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна.

Венесу... хүдэлмэр... илалт...

КАРАКАС. (ТАСС). ... ябуулга хэдэг «Луму... кан фирмын хүдэлмэ... соо, үсэд шангаар за... сэл хэжэ, салин хүлһ... тогтоогдоһон сагһаа ү... лаһан часуудай түлөө... хай өөһэдынгөө эрил... гуулжа шадаа.

Венесуэлын хүдэлм... энэ ехэ илалта тэрэ... нягта жагсаалтай бай... жэ үгэнэ гээд метал... мышленностиин наци... циин түрүүлэгшэ Хосе ... дүүлээ.

Транспортын хү...

ПАРИЖ. (ТАСС). ... хүн дүүрэнхэй, вокзал... дөөтэй, метро хүдэл... үйлсэнүүдтэ автобусу... туарнууд дээгүүр ... Париж мүнөө иимээ ... мэр замшадай забасто... родой транспортын х... дэй—хоёр үдэрэй тур... жэлжэ байнхай.

Парижай метрополи... мэрилэгшэд мүн лэ за... Сентябриин 17-ной ү... зургаан линидэ забас... дэлгэрээ. Тиихын хажу... автобусуудай жолоош... бастовко хэжэ эхилэ... хойшо 200 автобус ли...

Забастовко хэгшэд ... байдал һайжаруулха, ... тань, салин хүлһэ дээ... тэ табина.

Француз парл... онсо сес...

ПАРИЖ. ТАСС-ай ко... ков иигэжэ дамжуула...

Правительствада ... үзүүлхэ тухай асууд... нальна суглаанда сентя... һүни дуугаа үгэлгэ б... найдабари үзүүлхын ... дуун, арсажа 85 дуун ... путат һаналаа баряа, 15... гаа үгэлгэдэ хабаа... найдабари үзүүлхэ туха... өөрынгөө үүсхэлээр т... тельство иигэжэ зорш... шадаһан байна.

Иимэ үрэ дүнгэй ... ниинь ойлгосотой. Юу... циональна суглаанай ... диилэнхи олонхинь пра... партинуудта хамаатай ...

Америкын Холбоото Штадуудта ажаһуудаг, аэродинамикын профессор Пауль Моллер гэгшэ агаарай хүсэ хэрэглэн ниидэдэг аппарат зохёохо талаар үнинэй хэшээл оролдолго гаргадаг байгаа. Энэ зураг дээрэ харуулагдаһан табаг шэнги түхэреэн машинаяа агаарай мотоцикл гэжэ нэрлээ. Тэрэнэй шэгнүүр 300 килограмм юм. Энэ «ниидэдэг табаг» 72 морин хүсэтэй хоёр мотоортой. Гэдэнэйл ашаар энэ табаг эрьелдэдэг байна. Агаарай мотоцикл час соо 240 километр зай гаталха аргатай. Ехэ хотонуудай үйлсэнүүдтэ маши... угаа хүндэ болонхо... газарһаа сэхэ өөдэ... энэ машина ёһоор һ... гэжэ Пауль Моллер... Мүнөө дээрэ ни... агаарай мотоцикл... рондо тусхай мүр... бэл таарамжатай һэ... һанамжална.

«Квик»—АПН

ПРАВДА БУРЯТИИ

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Алдарта ойдо —габшагай ажал» гэһэн гаршаг доро тобшо мэдээсэлнүүд. «Ниитын адууһа малда—һайн байра» гэһэн Н. Данзановай корреспонденци. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хөөрэлдөөн болоо. Теэд...» гэһэн В. Орловой статья. «Һайн эрхэ байдалай түлөө» гэһэн Л. Бутухановагай корреспонденци. «Улаан-Үдын горсоведэй сессие угтуулан» гэһэн гаршаг доро статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Лукьяновна» гэһэн В. Лебедевэй очерк. Мэргэжэлтын зүбшэл. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Үсэгэлдэр, мүнөөдэр, үглөөдэр» гэһэн ниитэ гаршаг доро нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19 часһаа «02» гэһэн дамжуулга. 19 час 20 минутаһаа В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Гудамжанууд хөөрэнэ» гэһэн дамжуулга. 20 час 45 минутаһаа «Не могу я погибнуть» гэһэн телеочерк. 21 часһаа «Здоровье» гэһэн телевизионно журнал. 21 час 20 минутаһаа «Хүдөө ажахын эрдэмэй университет» гэһэн дамжуулга. 21 час 50 минутаһаа «Георгиевско кавалер» гэһэн ЦСТ-ын уран һайханай фильм.

Редактор

Ц. Ц. ЦИБ...

Манай адрес, телефо...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. ре... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышл... строительства—61-35, советского строительства и быт... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати ... те Министров БурАССР.

Н-02830.

Зак. ...